

Med božičem in Pjerhto pri Ziljanih

Poletna sončava, razlita po slovenski ziljski dolini, pričinja resno pojetje že v prvi polovici septembra. Noči postajajo hladnejše, ponedelki pa se mora ziljski kmet kar zavrteti, da kratkotrajno in redko sončno prigravico kar najbolje izrabijo za košnjo in sušenje zadnje otave kje v višinskih senožetih. Po nekaj deževnih dneh je vsepovsod čutili odmiranje žarovite sile poletja, a nad vrhovi dreves se že oglašajo veter, ki je jesensko zamolkel. Zašel je v dolino iz planin, ki jih je gorska jesen že zavila v svojo večno meglo in veter. In med prvimi znanimi ziljske jeseni so konji in krave, ki se v septembrskih dneh vračajo s planinskih pašnikov v domače hleve.

A za teden dva ali tri preobrazita ziljsko dolino v jesensko podobo dek in veter, ki se utrčata zdaj od Dobrača, zdaj od Ojstrnika ali Gorjanskih planin. Tja okrog Vseh svetih je jesen v Zilji v najlepšem razodetju. Vsa narava se je nekam izjasnila, postala je v svojem jesenskem ubožstvu presunljivo prozorna: človeku odpira svojo najtišjo bit in ga opozarja na predmete in zemeljske vzpetine, ki jih sredi poletnega razkošja in razrasta ni bilo dano videti. Obrisi zemlje so določnejši in izrazitejši in še zrak je kakor otipljiva jed. Sredi take ziljsko-jesenske prosojnosti se je morda rodil slikarski genij v avstrijskem umetniku Wiegelu, ziljskem Slovincu po rodu.

Od ziljskih poljskih opravkov, ki so čedalje bolj redkejši, preostane med drugim majenje tursčice, ki mineva v vsesplošni razigranosti veselih in šaljivih Ziljanov. Potem se delo izgublja v razna brkljanja po hiši in hlevu, dokler ne zapade sneg. Tedaj pohiti Ziljan s sanmi v planinske senožeti, od koder spravi v dolino seno, ki ga poleti ali jeseni zaradi prestrimih in vegastih potov z vozom nikakor ni mogel. Sicer pa vlada v delavnici ziljskega kmeta pomenljivo zimsko zatšjeje. Kajti zima, čas velikih besed in dejanj, je odprla duri na stežaj in skozi nje so že pričele vohajati čarovne skrivnosti, dobri in zli duhovi, zimski koledarski svetniki in noči prepolne svetlih in temnih dogodkov. Zdjaj v globoki zimi se je Ziljan poslovil od narave, da bi zaživel z njo na prazničen način.

Noben letni čas ni tako prepleten z raznovrstnimi običaji, verami in vražami, ki so izvečine svojstvena zlitina davnega primitivno-religioznega in krščanskega sveta, kot ravno zimski čas, ki se v njem kmetski človek spriče brezdelja neovirano prepučne različnim fantazijskim tokovom, ki jih spoenčajo in uravnavajo prihodni svetniških in božjih postav ter tajaostnih zimskih duhov. Ako hočemo odgonetiti posamezne letne običaje, ki žive na kmetih v najvernejši podobi, tedaj leta ne smemo razdeliti po koledarju v mesece ali pa v določene letne čase, ampak v večja obdobja s posameznimi viski, prazniki, okrog katerih so se izoblikovali običaji. Obseči moramo torej vso praznično dobo, ne zgolj posamezen praznik, in skušati iz nje izluščiti običaje in ugotoviti, v katerem letnem času je prav za prav njih resnično mesto. To pa naj bi bile poglavite smernice narodoslavcu v posebni razpravi, naš današnji namen je le, spoznati v glavnih obrisih slovenske običaje kot so se ohranili v prepleti in nam vsem še zmerom premalo znani ziljski dolini na Koroskem.

S prvo adventno nedeljo, bolje s sv. Andrejem, otvori ziljski kmet zimsko praznično dobo. Advent so imenovali stari Ziljani »zuet čas«, svitanico ali svitno mašo pa »zuet mešac«. Naj divja najhujši snežni metež, naj so zameti do kolen visoki, cerkev je v ziljskem zlatem času zmeraj polna vernega ljudstva. Miklavžev večer, ki sledi sv. Andreju, je važen zaradi tega, ker se v spremstvu sv. Miklavža prvič pojavi koroski zimski demon Pjerhta, in sicer v postavi čarovnice Margarete. Pravi in največji »zuet čas« pa se v Zilji prične v Tomaževi noči. Tedaj rišejo na vrata hiš in hlevov razna čarodajna znamenja proti trutatoram in drugim zlim duhovom. Ziljska zima je namreč v bistvu ena sama dolga in temna noč raznih zlih duhov, ki jih mora Ziljan neprestano pomirjati in tako uspavati, da bo naslednje leto kar najbolj plodonosno in srečno. Ziljska zima pa je tudi ples mrtvih duš, ki se v praznični, sveti zimski noči vračajo na zemljo in obiskujejo svoje nekdanje domove. Zato je ziljska sveta noč posvečena spominu umrlih. Na pre mnogih grobeh zadržajo plahu lučke. In v običaju polaganja kruha v bohkov kot, je dovolj razločno viden kult mrtvih.

Božič v Ziljski dolini pa se takole pričinja: Na sveti večer pogrnejo mizo s snežnobelim prtom. Nato položijo nanjo dva hleba kruha. In pravijo: »Da bo sv. Duh pr' kruhe!« (Vsak kruh, ki je na Koroskem na mizo položen, se imenuje »miznjaka«, ne samo božični!) Za mizo v bohkov kot postavijo pinjo (pinco), da ne bi zli duhovi, ki v božični noči obletavajo hiše in hleve, česa »zacoprali«. Hkrati naj omenim, da je bila v Zilji svojčasno ta navada: Ako je na primer kdo vstopil v hišo, kjer so v pinji medli mleko, je vedno pozdravil: »Bug dej ten duober čes...«, pozdrav, ki se z njim začelja pesem ziljskega Visokega reja. Ta običaj dandanes ni več ohranjen, le ponekod, kjer domujejo stare gospodinje, najdemo pinco za mizo.

Dalje postavijo na ziljski božični večer pod mizo lek (ostrobe) in repo (peso), oboje v eno posodo, v drugo posodo pa narežejo toliko kosčkov kruha, kolikor je glav živine, v vsak kruh pa dajo še osoljen »štrok« česna. To v božični noči žegnano jed da gospodar zjutraj na praznik živini, šele po tej božični jedi pride na vrsto vsakdanja krma.

Ke zavzorni avemarijo, vzame gospodar kadičnico z gorečim ogljem, nanj natrosi špek in birih (kadičo), gospodinja vzame hleb kruha in na njem hišni ključ, sin ali hči pa posodo z blagoslovljeno vodo. In družinski procesija gre okrog hiše, obišče hleve, kašče, skratka vse prostore, pri tem pa moli rožni venec, kadi in škropi. Ko se povrnejo v hišo, položi gospodinja tretji hleb na mizo, gospodar kadičnico pod mizo, nato pa vsi pobožno pokleknejo pred božične jaslice in molijo tri rožne venec ter vse hišne molitve. Po praznični večerji mine čas do polnočnice: ob prepevanju starih božičnih pesmi (koled):

»Je angel priletu z visokih nebes,
je lepo zažbižgu, še ljepše zapen.
Zakaj ne bi žbižgu, zakaj ne bi pen,
k' je Ježeš med nami sem lahko vesen.
Tan gori na gori tri mize stajo,
k' z znanat in srebran pavljevčane so.
Tan gori na gori tri luče garo,

ki virnan dušican pripravljeni so.
Tan gori na gori Marija klačo,
Usmiljanja Ježa na rokah držo.«

Pod mizo postavijo na božični večer med drugim tudi zvonce, ki se ga ne sme do sv. Treh kraljev nihče doteknuti. Spominja naj vse te praznike družinske člane miru, ki naj vlada drugo leto v hiši. Preden odidejo k polnočnici, pogrnejo mizo z gospodarjevo nedeljsko obleko. Tatovi, ki se o praznikih ponavadi klatijo in prežijo okrog hiš, naj vedo, da je gospodar doma.

Za Božič pečejo v Zilji poseben božični kruh, imenovan »kvacni kruh«. Zunaj je bel, znotraj pa črn, ker je iz kvoc, to je iz suhih hrušk, dalje iz fig in rozin. Stari Ziljani so poznali še en poseben božični kruh »ajcnjak«. Danes ga ne pečejo več.

Ziljska Pjerhta.

(Po fotografiji narisal Fr. Gorše.)

Na drugi božični praznik, to je na dan sv. Stefana, jezdijo Ziljani v Strajo ves, kjer je farni patron sv. Stefan. Pred cerkvijo blagoslovi duhovnik zbrane ziljske konje.

Med Božič in Pjerhto (sv. Tri kralje), je razpet prevažan in pomemben čas, čas dvanajstih dni in noči. Za St. Janžom, na katerega nošijo Ziljani v cerkev blagoslovit vino in mošt, prvirira »šaplac«, dan nedolžnih otročičev. »Šaplac« velja v Zilji za dan nesreče, zato se tega dne ne sme gnati živine v planino ali kam drugam, pa tudi nobenega nevarnega dela v gozdu se ne sme nihče lotiti. Prav zato pa se tega dne vošči srečo. Vsak ziljski otrok že zvečer pred »šaplac« pripravi smrekovo vejico in vrečico za darila, samo da bo zjutraj med prvimi tepežkarji. Botre morajo tega dne obdarovati svoje birmance in krstnike s posebnim darilom, s kakim predpasnikom na priložnosti, z denarjem ali pecivom, ki se imenuje »šaplac«. Dekle mora darovati fantu, s katerim je šla na žegen v »Prvi reje«. Zvečer »šapajo« fantje.

Zadnjega dne v letu, na Silvestra, pa je že opoldne delopust. Pričenja se namreč »bandranje«, menjavanje poslov. Zvečer gredo krotit okrog hiše kot na sveti večer. Po večerji, ki je boljša kot običajno, se »trunčeva«. Po klopi ali mizi povežejo devet posod. Vsaka posoda zakriva dve različni stvari, ki ima vsaka svoj pomen. Tako na primer skriva ena posoda riščo, ki pomeni poroko. Druga skriva mušino, kar znači denarnico ali bogastvo. In dalje po vrsti: patanošter (duhovnik, nuna ali pobožnost), ključ (gospodarstvo), smrekova vejica (srečo in veselje), punčka (otrok), curla (slovo od doma), glavnik (vdovec), ogel (smrt). Vsak član družine dvigne trikrat zapored posodo. Ako torej odkrije trikrat zapored isto stvar, ga bo tedaj gotovo doletela tista usoda, ki jo odkriti predmet oznanja in prerokuje.

Ta novoletni orakelj v obliki igre je zelo dragocenega narodoslavskega pomena. Mimo Zilje in še katerega kraja na Koroskem je ta novoletna igra v podobni obliki ohranjena le še v Litvi, v vzhodni Prusiji ter v Rusiji pod Uralom. Nanjo je pri nas opozoril dr. Ivan Grafenauer. (Časopis za zgod. in narodopisje, 1934, št. 3—4.)

Naposled pripojejo sv. Trije kralji, ki jih Ziljani nazivajo »Pjerhtice«. — Ta večer pred praznikom se vrši običajni obhod, kajenje in škropljenje. In na vsaka vrata napišejo s kredo: G + M + B+. Po končani molitvi so v starih ziljskih časih matere opominile otroke: »Zdej pa le vzemite zgucan s pod mize n' pa fejst rumplite ku šise, da njeb prišua Pjerhtac. Danes se odigra le to svojevrstno kulturno-magično dejanje: Po molitvi jo popihajo fantje od doma. Igrali bodo Pjerhto. S tem da sme fant k Pjerhti, je menjal biti »činčine in pridobil to, kar fant, ki sme v »kontoc«, to je v posebno ziljsko fantovsko zadrugo, ki ima poglavito besedo pri žegnanskih dogodkih. Fantje gredo v »planje«. Starejši in v Pjerhti izkušeni fantje se na planji odločijo od mlajših, to je novincev in gredo še višje v gozd, kjer oblečejo Pjerhto (Pjerhta, Pehtra baba). Novinci jo že nestršno pričakujejo ter kričijo v gozd: »Pjerhta, Pjerhta prid!«

Pjerhta je zavita v črn kožuh ali pa v obnošeno žensko obleko, na obraz si natakne posastno živalsko masko, podobno kozlu ali jelenu z rogovi. Roke ima vse počrjene in gorje onemu, ki pride v njeno bližino: pošteno ga objame s svojimi črnimi in umazanimi rokami. Da Pjerhta preveč ne podivja, morajo imeti molek pri sebi ali kaj blagoslovljenega.

Ko je Pjerhta oblečena, gredo vsi fantje z njo na čelu v vas. In zvonijo. Najprej se oglašajo pri županu. Ko stopijo v hišo, prenehajo zvoniti in prično peti. Med petjem hodi Pjerhta okrog hiše in išče s svojimi črnimi rokami primerno žrtev. Ko odpojejo, jim podari gospodinja tri darove na čast sv. Treh kraljev. Nato gredo od hiše do hiše.

Pjerhta je velik strah ziljskih otrok. V Brnici svarijo v adventnem času matere svoje otroke, naj se preveč ne nasitijo, kadar gredo spat. Kajti Pjerhta baba hodi zvečer okrog in zabode z vilami vsakogar, ki se je prekomerno nasitil:

»Pehtra baba hodi zdej
čir otrok se znajde keč
bukne v vampič z vilami
tiste k' so zuo nasitani.«

Pjerhta ali Pehtra baba je silno stara kulturna podoba, ki še ni docela pojasnjena, vsaj kar se tiče ziljskega ali še kakerega drugega slov. zgeda. Stari Ziljani že ne vedo več za njen pravi pomen. Med drugim pravijo, da so s Pjerhto in bučnim zvonjenjem ostrašili divje zveri, ki so se v času hudih zim blžale vsem in postajale ljudem ter živini nevarne. Dalje so stari Ziljani gledali v Pjerhti neko pošast, ki prinaša nesrečo. Z zvonjenjem in našmrljenjem Pjerhte same so potemtakem hoteli na magičen način odvrniti zimskega demona od vasi.

Ime Pjerhta, Pehtra ali Pehtra izhaja od nemške Bercht, Berchta, Berscht, Perchten. Kulturni lik sam, ki ga v zilskem primeru krije ime germanskega izvora, pa je vsesložen in pri raznih narodih razširjen. Nemški mitolog J. Grimm je ugotovil, da so ti Perhtini liki personifikacije imena »epifanije« (rojstvo, ozioroma pojav Boga med ljudmi). V tem pogledu pri-

Ukradeni Jezušček

Lenka je bila mlajša ko jaz in je v šoli sedela za nekaj klopi za menoj. Njene velike oči, njena temna polt, njena hoja in njene kretnje niso bile take kakor pri drugih. Lenka je sedela na koncu klopi in če se je nagloma sklonila iz klopi, če so ji njene debele, rjave kite padle po hrbtu, nisem mogel odmakniti oči od nje.

Se rajši sem jo gledal pri igri. Nobena ni bila tako prirodna in poskočna, nobena se ni tako divje in razposajeno igrala ko ona. A časih so se ji sredi igre vlije solze in zahtela je in divje je cepetala z nogami. Resnično, Lenka je bila svojska deklica in meni se je zdela lepša ko vse druge deklice v vasi. A učitelj je prav strogo ravnal z njo; zakaj, Lenka je bila brez očeta in njena mati, ki je bila dnarica, ni utegnila paziti nanjo. Večkrat pa sem opazil, da je učitelj preveč strog z njo. Kadar jo je pokaral in kaznoval, je po več ur molče in trmasto sedela v svoji klopi in nobene besede ni bilo moči spraviti iz nje. Ah, učitelj ni razumel nobene šale! Saj, ali ni bila Lenka najboljša v šoli? Kdo je znal tako pravilno in točno odgovarjati na vsa vprašanja ko ona? Vedno je imela izbrano družbo prijateljic krog sebe, ki si so se je zvesto držale in jo slušale, ko da bi bila starejša ali višjega stanu.

Župnik, molčec, star gospod, ki mu je njegov obraz ličil podobi nebeškega Očeta nad velikim oltarjem, je bil jako dober Lenki in se je večkrat prisrčno smejal njenim posebnim vprašanjem in odgovorom. Videti je bilo, da mu je Lenka prav posebno prišla k srcu.

Prišel je pa dan, ki moramo govoriti o njem. Tega dne se je nekaj tako čudovitega zgodilo z Lenko, da imam tisto uro še danes vso živo pred seboj.

Župnik je za božič pripravil veliko presenečenje za vso vas: ko smo prišli v cerkev k polnočnici, je stal v kotu poleg glavnega oltarja betlehemski hlevček z jaslicami. Marija in Jožef sta bila skoraj naravne velikosti. A v jaslih, na otepu slame, je ležal Jezušček in svetel žarek z velike zvezde je sijal prav v hlevček, naravnost v jasli. Tudi ovčke so bile krog jasli in glavi vola in osliča sta zvedavo gledali skozi dvoje lukenj v steni nizdol na Dete. Zadjaj za hlevom pa so bili pastirci, ki so hiteli po poti med palmami proti hlevcu. Stara Barba, pobožna vdova brez otrok, je na svoji smrtni postelji, kar se je pozneje zvedelo, zapustila cerkvi denar za ta čudež. In vse to je bilo tako lepo in za našo vas nekaj tako izredno novega, da te polnočnice ne bodo nikoli pozabili ljudje, ki so bili ko jaz tedaj, tisti božič v cerkvi.

Na sveti dan popoldne smo šli, ko vsako leto, dol v župno cerkev, kjer so bile litanije. A radi novih jaslic so bile še večernice v naši cerkvi. Mi, otroci, naj bi stali krog jaslic in peli, a godbeniki naj nas spremljajo na klarnete, trobente in vijoline.

Ko je bilo konec litanij v župni cerkvi, so že po vsej župniji govorili o jaslicah in mnogo ljudi je tistega jasnega, milega zimskega popoldne romalo v našo malo cerkvico k svečantim večernicam.

Tedaj pa, ko smo vsi veseli hiteli k cerkvi, nam je pritekla nasproti pastirjeva žena in je kričnila:

»Jezuščka so ukradli!«

»Jezuščka?«

»Jezuščka, ki je ležal v jaslicah. Kar naenkrat ga ni bilo več. Nihče ne ve, kam je izginil. Mi fantje smo takoj zdraveli navkreber in v cerkvico. Zakaj, ta novica se nam je zdela tako strašna, da je nismo mogli razumeti in smo se hoteli prepričati, ali je resnična. Ko smo dospeli do cerkve, je pravkar stekel cerkovnik brez klobuka na glavi preko pokopališča v šolo. Ob cerkvenih vratih pa smo dobili nekaj žensk, ki so se razburjeno razgovarjale.

Stopili smo v cerkev in smo z grozo spoznali, da so bile jaslice zares prazne. Stekli smo v šolo, kjer se je na stopnicah pravkar pojavil učitelj s cerkovnikom. Veliko otrok je že čakalo pred šolo; dekleta in žene so radovedno prihajale iz hiš. Tedaj pa je iznenada priteklo nekaj otrok, ki so zakričali:

»Lenka sedi v seniku zdaj za napajališčem in ima Jezuščka v naročju.«

Strašno me je zadelo: ko da bi mene samega zalotili pri takem dejanju. Vroč in mrlo me je spreletavalo in od groze sem se tresel, kaj se bo zgodilo z Lenko.

»Ali ste jo videli na lastne oči?« je vprašal učitelj otroke.

»Videli — vsi štirje. In pri njej so Lizka, Špela in Klara.«

»Kaj takega je pač samo Lenki podobno, je dejal učitelj. »Saj sem zmeraj trdil, da je satan v tem dekletu.« In strahotna grožnja se mu je pojavila na obrazu.

Nato se je odpravil kar sprevod k napajališču, prva sta bila učitelj in cerkovnik. Tudi

merjaj korosko-slovensko kvatno babo! Dalje Grimm domneva, da se za Pjerhto utegne skrivati še neki starejši lik germanske boginje. Za Grimmom pa je objektivni nemški mitolog W. Mannhardt zapisal o Pjerhti, da se zanjo ne skriva nobena boginja, ampak da je zgolj personifikacija »epifanije« (prim. rojstvo Dioniza ravno na dan 6. januarja) ter da nje docela nalikuje italijanska vila Befania, Befana, to je Epifanija. Dne 6. januarja časti katoliška cerkev sv. Tri kralje iz Jutrove dežele, katerim je tik za njihovim odhodom sledil umor betlehemskega otroka. Tedaj je pač lahko uganiti, zakaj vidi ljudska vera, kako blodi po noči Pehtra baba, ki ji sledi v brezkončni vrsti truma nekrščenskih otrok. Koroska ljudska pripovedka namreč pravi, da je Pjerhta blodna hči kralja Heroda.

S Pjerhto pa so se prav za prav zaprle duri zimske praznične dobe. Kajti ziljski »pustnjak« je v svojem bistvu predhodnik in oznanjevalec pomladi.

Čedalje bolj pa je čutili čas, ki neusmiljeno in pogubonosno vrta tudi po prepleti ziljski dolini in ji preti, da ji odvzame še te poslednje preostanke zmiselnih običajev in navad. Grozotnost in poveljana dobrota zimskih prazničnih noči se počasi gubita v golo formelnost ali v družinsko sentimentalnost in brezbarvnost, kar vse izvira iz mesta in njegove votle brezdomske kulture. In na koncu ne bo več ljudstva kot samolastnega oblikovavca letnih časov in velikih praznikov.

To in še marsikaj spada v posebno, pri nas še nenapisano knjigo slovenskih običajev in navad. (Boris Orel: Iz ziljskih zapiskov.)

jaz sem stopal zadaj s fanti, a meni je bilo, ko da bi me peljali k obsodbi. Že vnaprej sem se bal, kaj bomo zagledali v seniku.

A ko smo prišli tjakaj, smo slišali, da so dekleta pela in potem smo videli Lenko, kako je sedela na leseni kladi sredi senika in njene tri prijateljice so bile zraven nje. Mahoma pa so deklice utihle: brez dvoma so zagledale sprevod, ki se je grozeče pomikal po polju proti njim. Razkropile so se in zbežale za senik.

In tako je obsedela Lenka sama na kladi in je strmela v nas. Pravkar je zahajalo sonce. Škrlatasto rdeče so padali žarki čez njive. In senik, senena kopica in Lenka, ki je sklonjene glave sedela na kladi — vse je bilo preplavljeno z rdečo lučjo.

Videl sem, kako so obstale Lenkine oči in se povečale. In mahoma je naglo pokrila s predpasnikom nekaj, kar je držala v naročju in je hotela zbežati z drugimi deklicami vred. A tedaj je bil že učitelj za njo.

»Stoj!« je zavpil, »stoj! Ne boš nam ušla!« In že je bil cerkovnik tik nje, zgrabil jo je za roko in ji potegnil gola Jezuščka izpod predpasnika.

Vsi smo se strnili krog Lenke, ki je stala pred nami povešenih rok in oči.

»Vse slabo sem ti že prisodil, Lenka,« je rekel učitelj, »da si tako hudobna, vendarle nisem mislil. To je prav navaden zločinski božji rop, rop vprico Najsvetejšega, kar si ti zagrešila. Zdjaj pa moraš nazaj k cerkvi! Kazen boš že dobila.«

In ko je Lenka še zmeraj nepremično stala pred nami, jo je cerkovnik močno zgrabil za roko in jo potegnil naprej. Videl sem le njeno sklonjeno glavo in njen bledi, prestrašeni obrazek. Jako sem se pa čudil, da nisem videl nobene solze. Nasprotno — njeno lice je bilo ko okorelo in kot bi bila mrtva, se je pustila vleči cerkovniku po stezi.

Ko smo bili blizu vasi, smo videli ljudi, ki so stali ob cesti in so nas pričakovali. Otroci so govorili o hudih kaznih, ki bodo brez dvoma zadele Lenko.

Tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovanega: s steze, ki vodi od župnišča navkreber v vas, je stopil župnik. Videl sem, kako je kar obstal, a se nam nato počasi bližal.

Sprevod se je ustavil in župnik je vprašal s svojim spokojnim glasom:

»Kaj pa imate? Ali se je mali kaj zgodilo?«

»Zgodilo? Nič.« je zavpil cerkovnik. »Hudoben, ničreden otrok je to. Vsa šola, vsa vas bo radi nje na slabem glasu.«

In zdaj sta poročala o vsem zdaj učitelj zdaj cerkovnik. Meni je ves čas divje utripalo srce prav do vratu in moje oči so pozorno strmlele v župnikov obraz. Videl sem, kako so bile njegove poteze spočetka resne in žalostne. A ko je nato učitelj povedal, kako je Lenka z Jezuščkom v naročju sedela v seniku na kladi in kako so one tri prepaveje skakale krog nje, je na župnikovo lice legel veder smehljaj. In potem sem nenadoma zagledal, kako se je mala, bela Lenkina ročica oprijela črnega talarja, kakor da išče pomoči. In ničesar drugega ni bilo videti ko to zbegano, onemogo ročico, ki je iskala varstva. Za hip je bilo vse tibo, nato je župnik položil svojo roko Lenki na glavo in dejal:

»Kaj si pa mislila storiti z Jezuščkom, Lenka? Zakaj si ga pa vzela iz hleva?«

Tedaj so se prve solze potočile iz Lenkinih oči in ihtje je povedala, držeč se opiroč za talar: »Jaz sem se — hotela — z Jezuščkom — samo malo — igrati — ajatutaja — po ga dati — spet — nazaj...«

Župnik je prikimal in smehljaj se je spreminil v radosten in glasen smeh.

»Mislim,« je dejal cerkovnik in učitelju, »da ta stvar ni tako huda, kakor je videti. Le prepustite meni vso zadevo. Lenka bo nekoč prav dobra mamica, ki ji bo Bog podaril mnogo otrok, s katerim se bo mogla igrati ajatutaja. Ne dajmo si lepega, božičnega praznika moliti s tem razburjenjem!«

Pristopil je k cerkovniku, mu vzel Jezuščka iz rok in rekel:

»Tako! Zdjaj naj Lenka nese Jezuščka spet nazaj k Mariji in Jožefu in naj ga položi v jaslice.«

Potem ga je dal Lenki v roko, jo prijel za drugo roko in šel z njo skozi vas in v cerkev. Molče in obotavljaje sta šla cerkovnik in učitelj za njima. Mi otroci smo bili pa kar veselo ganjeni. Zakaj, župnikove besede so nam bile ko evangelij in čebljali smo vso pot in šli z njima nazaj do cerkve. Ko smo stopili vanjo, smo utihnil in občutili smo svečan praznik. Zakaj, videli smo, kako je župnik vodil Lenko k hlevcu, kako je Lenka pokleknila in položila Jezuščka na slamnato posteljo. Nato je bilo njeno lice vse srečno in blaženo.

(Jakob Kneip.)